

XƏZANDA YAZ GÜLLƏRİ

ƏLİ RZA XƏLƏFLİ

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Unudulmaz ulular

Könlüm, səndən istəyim var,
Doğrunu, düzü söz elə.
Sənəndə bir ocaq qala,
Urəyini köz-köz elə.

Aynılıqda hər bışənin,
Dərdi ürəklər deşənin,
Şaxtaya, qara düşənin,
Qışını döndər yaz elə.

Hərəni aparar bir yol,
Durma, yeri lap yolda ol.
Sevincini beş əllə böl,
Dərdin payını az elə.

Dəm sazı da, qəm sazı da,
Bizimkidir avazı da,
Bir məktubdur hər yazı da,
Oxuyarlar sən yaz elə.

Könlüm, seyrə çıx çölmə,
Kəpəzimə, Göygölmə,
Hərdən baxıb gül ölmə,
Gəlsin, adına naz elə.

Mən uca sözdən danışdım,
Ocaqdan, közdən danışdım,
Doğrudan-düzdən danışdım,
Yolumu haqdan düz elə.

Yaşadın az-çox yaşını,
Öpdün yurdun qəm daşını,
Xələfli, dik tut başını,
Hərdən kefini saz elə.

Ruhunuz aram olsun, mənim müəllimlərim,
Adınıza bağlıdır tale yolum, qədərəm.

Sizdən işiq almışam qaranlıqdan keçməyə,
Sizdən ölçü götürdüm yaxşı-pisi seçməyə.

Çətindir dövrümüzdə doğru, düzü yaşamaq,
Asan deyil dərd yükü, ağır, acı daşımaq.

Yetmişə gəlib yetdim qəmlər mənə yəsə də,
İztirablar yolumu kəssə də, əyləsə də.

Oxuduğum illərdə nə öyrəndim, götürdüm,
Sizdən öziz pay kimi nəsilərə ötürdüm.

Əziz müəllimlərim, sözlünüz mənimlədir,
Ocağınız, odunuz, sözlünüz mənimlədir.

Hərdən dara düşəndə adınıza güvəndim,
Sizdən gələn yaddaşa, yadınıza güvəndim.

Məntiqiniz, hökmünüz vuruşda silahımdır,
Sizin günəş nurunuz yenə də sabahımdır.

Bizim Yusif Yusifli qədim şumerdən gələn,
Sirləri özü kimi tapılmazdı bir bilən.

Azərbaycan tarixi... daş-daş dilə gəlirdi,
Mənalər güllənirdi... bülbül gülə gəlirdi.

Şumerdən gələn yolu fikir-fikir açırtdı,
Elamın üzərində günəş kimi saçırtdı.

Adı Yusif - özü də adından ucadaydı,
Məntiqində sözü də dadından ucadaydı.

İnqilab doxsanına silahsız gəlməmişdik,
Xam-xəyallar içində xallanıb gülməmişdik.

Böyük alim zəkası işiq verdi bizlərə,
Qaranlıq tarixləri döndərdi gündüzlərə.

Hər vaxt onunku bildim, əlimdə qələmi də,
Varlığında yol gedir sevinci, ələmi də.

Xankəndinin qəlbində adına heykəl olar,
Nəsillərə görk olar, pozulmaz, yadda qalar.

Bakıda bir küçənin adına qıymasaq da,
Qəlbimizdə heykəlsən, biz heykəl qoymasaq da.

Atasının yolunda Nailə Yusif qızı,
Cəfakəş davamçıdır, taleyidir bu yazı.

İsmayıl Şıxlı gəlir, ürəyimiz döyünür,
Qürurlu nəzərləri bizə baxıb öyünür.

Antik ədəbiyyatdan mühazirə oxuyur,
Hər adın mənasını ilmə-ilmə toxuyur.

Qəlbimizdə od yanır, Anteyin gücünə bax,
İgidin qüdrətinə, torpağın öcünə bax.

Ruhumuzda canlanır Ellinlərin zamanı,
Məna-məna çözümlər yenilməzlik gümanı.

Ərlərin Antey gücü Qarabağda göründü,
Qarabağın dağları al bayrağa büründü.

Homerin, Hesiodun düşüncə savaşını,
Həyat bizə göstərdi qorxunc Tantal daşını.

Biz İsmayıl Şıxlının öyrətdiyi sirləri,
Zaman-zaman dərk etdik örtülü fikirləri.

Yazdığı əlaların nəşəsi mənimlədir,
Yaddaşımda yaşayan xoş günüm, dəmimlədir.

Avtoqraf yazdı mənə ayrılıq zamanında,
Yazmışdı necə görür zənnində, gümanında.

Sən məşhur olacaqsan, bilərəm, inamlı ol,
Sözündə, əməlinə inamlı, davamlı ol.

Qorudum ustadımın məndən keçən yolunu,
Eşq ilə dolu bədə, sevgi içən yolunu.

Saxladım düşüncəmdə olvan naxışlarını,
Görürəm gəl-gəl deyən qartal baxışlarını.

Yaddaşımda kimliyi karvan yolu daşıyır,
Kamilliyin, mərtdiyn heykəl ömrü yaşayır.

Söz axarı qəlbimdə dağ çaydır, çağlayır,
Hərdən sakit axsa da, hərdən güllür, ağlayır.

Unudulmaz ulular yoluyam qətiyyətin,
Sizə tərəf qayıtmaq, sizdən getmək də çətin,

Bizim Fərhad müəllim... inamında dağ yaran,
Hökmündə, kəsərində zaman yaran, çağ yaran.

Qüdrətli kişi idi, sözü bütöv, mərdanə,
Sözləri inci-inci, fikrəri dürdanə.

Hərdən yumşaq olsa da, hərdən də sərtləşərdi,
Hərdən də ata kimi bizimlə dərdləşərdi.

Ədəbiyyat tarixi, orta çağın sözlünü,
Yığırdıq qəlbimizə ocağını, közlünü.

Nitqinin axarında ustadları görürük,
Canlanan insanları, çox adları görürük.

Gözümüzün önündən Nizami gəlib keçir,
İsgəndər, Xosrov Pərviz, Bəhrəm-Gur gülüb keçir.

Kişi Fərhad olurdu Bisutunun yönündə,
Bir aşıq dönürdü gözəl Şirin önündə.

Qəsdənin tacını verərdi Xəqaniyə,
Qürur ilə deyərdi halaldı Xəqaniyə.

Nəsimidə kövrəlib dolardı aram-aram,
Bir dərin ah çəkərdi... göynədi yaram, yaram.

Cavidanname qaldı Nəimi edamından,
Söz qalar, hikmət qalar əqiddə adamından.

İndi Rəhim Əliyev Nəimi övladıdır,
Kitab-kitab sirlərin ünvanıdır, adıdır.

Bizim Fərhad müəllim yaşayır əsillərdə,
Bir Fərhadlıq gücündə görünür nəsillərdə.

Hələ Məmməd müəllim... meyar ona həqiqət,
Düzlükdə, doğruluqda bir ecəzkar təbiət.

Ustadı həyatımın hər çağında görürəm,
Yetirməsi Təyyarın varlığında görürəm.

Bir həyat məktəbiydi, sözbütöv, həqiqət,
Məmməd müəllim adlı əyilməyən təbiət.

Hərdən dostum Təyyarla yada salıb anırıq,
Ustadı canımızda yenə canlı sanırıq.

Danışiram Təyyara verdiyi sualları,
Gətirirəm yaddaşa dad verən xəyalları.

Caviddən nə bilirsən - soruşdu imtahanda,
Dedim Cavid əbədi yaşayacaq cahanda.

Yaşadıqca dünyada İblisin qəhqəhəsi,
Ona cavab verəcək Cavidin yanın səsi.

Sözündə dil ağıdca ilk "Bahar şəbnəmləri",
Çırpınır misra-misra həyatın dönmələri.

"Keçmiş günlər"dən gəldi "Azər" də Gündoğara,
Ayna tutdu sözündə Xəzər də Gündoğara.

Dəyişən fəsillərin izi itmir həyatda,
Dəyişən nəsillərin sözü bitmir həyatda.

Hər mükəmməl şəxsiyyət Vətənin sərvətidir,
Yaşayan insanlığın ölməyən hörmətidir.

Ustadını ruhunda yaşadar dostum Təyyar,
Sevinirəm hələ də ağıllı varislər var.

(Davamı 9-cu səhifədə)

XƏZANDA YAZ GÜLLƏRİ

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Kamal Qəhrəmanlı heç unutmaz olarmı,
Azər Zeynal yazıdan düşüb kənar qalarmı?

Unudulmaz ulular qəlbimdə canlı, diri,
"Əla"larla yaşayır yaddaşında hər biri.

Ancaq Qəzənfər Kazım bir "yaxşı" yazdı mənə,
İkinci "yaxşı" dağı yara vurdu sinəmə.

Qızdırma, od içində gəlmişdim imtahana,
Şərhə lüzum görmürəm burda sözü duyana.

Üçüncü sualda mən axsadam, düzü, bir az,
Xahiş üçün sürüdüüm ağzımda sözü bir az.

Əlavə sual üçün istəyim daşa deydi,
Qəzəbləndi... səbi, hirsli lap başa deydi.

Daha çətin sualla güzəştə yer qoymadı,
Nə isə... uzatmıram, gördüm məni duymadı.

Aspiranturaya da zəmanəti vermədi,
İstəklərim ilk bahar çiçəyini dərmədi.

Sonralar da əngəllər yollarıma daş yığdı,
Özü vəsətsiz adamlar bəxtimi çəş-baş yığdı.

İnadımdan dönmədim, yazı taleyim oldu,
Yuxusuz gecələrim mənim ələyim oldu.

Bir gün Qəzənfər Kazım özü bəyan elədi,
"Qiymətini düzəltmədim...", düzü əyan elədi.

Yüzdən çox kitab yazdım, kimliyimi bilsinlər,
Qoy insanlar işıqla ədalətə gəlsinlər.

Həyatda uca tutsaq uluları, ulunu,
Tanrı bizə göstərər böyüklüyün yolunu.

Qəzənfər Kazım indi böyüklükdə pirimdər,
Ucalıqda dağlarcan, Gordu baba, Dirimdər.

Dilimizin tarixi ruhunda çiçəklədi,
Uzun ömür payını elmində gerçəklədi.

Dirili Qurbanidən yazdıqca sirlər açdı,
Yurdumuzun keçmiş işıq oldu, nur saçdı.

Ustad Qəzənfər Kazım türkün dil butasıdır,
Bizim "Kredo"-nun da mənəvi atasıdır.

Mürsəl Həkimli gəldi, yaddaşında göründü,
Varlığında duyğular xoş ovqata büründü.

Açıldı çiçək-çiçək, xatirələr gülləndi,
Mısrallar dilə gəldi, qafiyələr telləndi.

Tələbləri çox deyil, amma yaman sərt idi,
Yolu azan tələbə sanki ona dərd idi.

Üstümüzdə əsirdi xəzan yarpağı kimi,
Bizə təpər verirdi vətən torpağı kimi.

Pambıq vaxtı gecələr yatmır, oyaq olardı,
Dolanır dörd tərəfi, ayıq-sayaq olardı.

Məni doğma bilirdi, soruşardı halımı,
Birçə nəzərlə baxıb duyardı əhvalımı.

Yalnızca yeriyirdim, doğma. sımşar bilirdim,
Qəlbimdə doğmalığıda onu qəmşar bilirdim.

Deyəsən, kimliyimi özümdən öyrənirdi,
Yerimi, yurdumu da sözümdən öyrənirdi.

Danışardım ona mən atamın həyatından,
Tərəkmə köçindən, qoyunundan, atundan.

Çoxuşaqlı anamın nağılımlı dilimdən,
Dinlədikcə keçirdi elatımdan, elimdən.

Deyirdim, ay müəllim, gecələr yatmırsınız,
Dolanıb dörd bir yanı Ay kimi batmırsınız.

Gülmüsünü dəyərdir - bir gün ata olarsan,
Bilərsən övlad nədir, sən qayğıya dolarsan.

Müəllimlik özü də gəncliyə zəmanətdir,
Sizlərdən hər biriniz bizlərə əmanətdir.

Neyləyim, necə yatım, adınıza söz gələr,
"Od - pambıq" məsələsi... çöldən xain göz gələr.

Çürük istək daşıyan bilməli biz varıq,
Qoruq-qaytaq bizimdir, yad kimsə buraxmarıq.

Səsindən qor alırdıq, ocaq olub yanmağa,
Xəyallarıb uçurduq zirvələrə qonmağa.

Qartal kimi gərilən igid görkəmi vardı,
Deyərdin qoç Koroglu Ağ qayadan baxardı.

Bir nəsnə yayınmazdı qırğı baxışlarından,
Namus üçün keçərdi dövlətdən, varından.

Sonralar da hər zaman nəzəri üstümdəydi,
Qəlbimin hərəreti canımda, istimdəydi.

Bizim Mürsəl müəllim yurdun qeyrət qalası,
Şəklini belə çəkdim, nəsilərlə qalası.

Yazmadım o kəsdən ki, qəlbimdən çıxdax olub,
Düz yolumun üstündə tikan olub, daş olub.

Yazıram o kəsdən ki, işığı varlığında,
Yoluma nur çiləyib aranımda, dağımda.

Yaddaşında mənimlə zaman-zaman yol gələn,
Sözümün ünvanıdır duyğu bilən, söz bilən.

Zahid Xəlil obrazı... bir bağın qızıl gülü,
Sevgisi solmaz bahar... könüllümün özü gülü.

Ədasına, sözüne pərəstiş vardı məndə,
Heyran-heyran baxardım danışanda, güləndə.

Mən də belə müəllim olaydım onun kimi,
Zahid Xəlil qəlbimdə bir doğmaşın hakimi.

Mənim yazı yolumda ilk ustadım, pir yolum,
Təmkində, dəyanətdə Zahid Xəlil bir yolum.

İnsanlıqda bir zirvə, sənətində dağ olan,
Unudulmaz uludur könül yolu bağ olan.

Elmi rəhbərim idi, mövzum Aşıq Ələsgər,
Deyirdi çiçəkləkdən işlək arı bal çəkər.

Yaddaşında qalanlar sözümdən sünbüllüdür,
Tələbəlik dövüründən bir xatirə güldür.

Bu dünyanın yükünü insan olan daşıyar,
Olsa Zahid Xəlillər, insanlıq da yaşayar.

Vətənə sədaqəti andında, bəyanında,
Həsən Mirzə dayanıb Ulu Öndər yanında.

Yolunda, amalında vətən dili andırır,
Yarası göz-göz olan yurdu, eli andırır.

Həsən Mirzə dilinin axır-əzəl sözüdür,
"Hara dönsək, qıbləmiz Ulu Öndər özüdür.

Qoy hər kəs yaxşı bilsin doğmamız, yazdımız da,
Onunla yaşayacaq bu vətən adımızda".

Millətə vəkilliyi onun haqqı, sayıdır,
Qazandığı şöhrəti halal tale payıdır.

Adı başda çəkilər, yeri öndə olardı,
Qətiyyəti, hikməti doğru yöndə olardı.

Dilimizin tədqiqi onun əsas işiydi,
Böyük alim, şəxsiyyət, sözü bütöv kişiydi.

Sazın, sözün aşıqı, ilhamlı təbi vardı,
Çətini asan edən təmkin məktəbi vardı.

El yığnağı, məclislər - biri onsuz keçməzdi,
Bu doğmadır, o yaddır - bir kimsəni seçməzdi.

Doğru-düzü danışan hər kəs ona əzizdi,
Qəlbimin genişliyi bir ümməndi, dənizdi.

Dərələyəz mahalı, Aşıq Mehdi gələrdi,
Saz cövləna qalxanda söz gözündə gülərdi.

Yerin-yurdun ünvanı sözdə muncuq düzümü,
Yaddaşında yandırır ocağımı, közüümü.

Şair, aşıq deyisir... əsir yurdlar can deyir,
Milyon-milyon ürəklər bir Azərbaycan deyir.

Xəyalımla uçuram öz uşaqlıq çağıma,
Qalxıram sinəm üstə bitən həsrət dağıma.

Həsən Mirzə soruşur, yollar tanış gəlməzmi?
Yaddaş üzə güldüdə, ilham sözə gülməzmi?

Əli Rza, yadımda bizim Murad təpəsi,
Söz-söz narın yağışı yaddaşına səpəsi.

Bu da Təkəndürən... Buz Kahası deyir gəl,
Ruhundan qanadlanan sözün səni öyür, gəl.

Qırqlar, Murxuz, Sandıqlı, Sümüklü Pir göz çəkir,
Haylar Eşşək Meydanı, qəm şumlayır, dərd əkir.

Qısrın zirvəsindən baxıram aq dənizə,
Mələk misal uyuyan nurunda ay bənizə.

Dalğalı duyğulara güzgülü Pəri çınqılı,
Hünərin var yolu tap, özün yeri çınqılı.

Qanadları açılmış Dərələyəz mələyi,
Gözəlliyi qorq edər heyrətində fələyi.

Çağlayan Bazarçayın gümüşü kəmərinə,
Baxıram göz dolusu taleyin nəmzinə.

Baxıram Qotursuya, keçirəm Arxaşandan,
Bilmək olmaz nə qalar, hər qaynayıb daşandan.

Xəyalım qanadında dönürəm günümə mən,
Açıb könül qapısı, gəl deyən ünümə mən.

Doğma ali məktəbin gülrüz divarları,
Ruhumu salamlayır, tarixinin baharı.

Həsən Mirzə irsinin yaşarı bir yolu var,
Müdrüklərin ölməyən, əbədi pir yolu var.

Mahirə Nağıtızı şərfəli zəhmət çəkir,
Həsən Mirzə yoluna solmayan güllər əkir.

Vətənə sədaqətin özü olsa təməldə,
Ruhların yaşamağı xatirədir əməldə.

Nizamini, Tərlanı unutmadım yenə mən,
İnsana sədaqəti əvəz bildim dinə mən.

Nizamiyə zəhməti, istedadı yol açdı,
Yüksək kürsülər ona qucaq açdı, qol açdı.

Arada hörmət-izzət, sözə sevgidən gəldi,
Sayğılar, yaşamlar düzə sevgidən gəldi.

Həyatın axarında yaxşı-yaman bəlləndi,
Nizamidən gələn yol varlığında gülləndi.

(Davamı 15-ci səhifədə)

XƏZANDA YAZ GÜLLƏRİ

(Əvvəli 9-cu səhifədə)

İnsanlıqı ucaldan ağıldır, istedaddır,
Zəhmətlə cilalanan sevgi dolu həyatdır.

Yol çəkən gözlərimin önündən kimlər keçir,
Xatirə bulduğundan könlüm duru su içir.

Paşa müəllim gəlir, dünyası ağ kişiydi,
Xeyrxahlıq, yaxşılıq onun amal işiydi.

Mənə rəy vermişdi bir vaxt, açıq-aydın yazıyla,
Yaddaşında hələ də yaşayır avazıyla.

İnsan nə qədər aydın, duru olarmış belə,
İnsanlıqda durululuq yadda qalarmış belə.

Deyardı fəxr edirəm, səninlə, ay Əlirza,
Tanrı səni göndərib bizlərə pay, Əlirza.

Mahmud Allahmanlıni onun oğlu bilirəm,
Mənavi varis kimi düzgün, doğru bilirəm.

Həqiqətlər beləcə yaşayır nəsil-nəsil,
Söz gülləri təzədən qayıdır fəsil-fəsil.

Ulu tanrı vergisi Qeybullu Qiyasəddin,
Azərbaycan sevgisi uca məslək, uca din.

Varaşil Qukasini heç unutmaq olarmı,
Qoca Türkə sevgili xatirəsi solarmı?

Qədim Alban tarixi sözləndi çözüldü,
Qarabağın sirləri dilindən süzülürdü.

Haylar onun başına pul qoyub hədələyir,
Ancaq o da çəkinmir, doğrunu, düzü deyir.

Qiyasəddin Qeybullu, Varaşil Qukasini də,
Qarabağın yolunda can qoyub ikisi də.

Adlarına küçölər... deməyin ki, xəyəldir,
Qarabağın özündə... bu adlara halaldır.

Az deyildi daş atan, necə tənələr vuran,
Sən udınson, sən də tat... nə çoxdur aravuran.

Bilirəm ki, onlarsız çox sirlər açılmazdı,
Gec olsa da, etiraf vicdandı, qaçılmazdı.

Lerikli Cavanşirin dünyası çox duruydu,
Azərbaycan tarixi qəlbinin qüruruydu.

Qəlbinin sevgisiylə mühazirə oxuyur,
Vətəne məhəbbəti bizə yaddaş toxuyur.

“Gülüstan”da kövrəilir, “Türkmənçay”da bulanır,
Araz olub qıvrılır, fikir-fikir dolanır.

Babəkden danışanda dönüb Babək olurdu,
“Çaldıran”da odlanır, yarpaq-yarpaq solurdu.

İnsan necə tarixdir? - gözlərindən duyurduq,
Tarixin rənglərini sözlərindən duyurduq.

Nərimanov döyüşür siyasət masasında,
Bolşevizmin zəhəri ideya kasasında.

Məntiqində, hökmündə sözü birdir, özü bir,
Cavanşir müəllimlə odu birdir, közü bir.

Müstəqillik haqqında yana-yana danışır,
Onu nələr gözləyir... qana-qana danışır.

Cavanşir müəllimi vətənsəvor görürdük,
Adından ilham alan bir cəngavər görürdük.

Mən sizi doğma gördüm, öziz müəllimlərim,
Yolumdur sizdən qalan hər iz, müəllimlərim.

Savaşımada adımı od saçıb, alov saçıb,
Varlığımada gücünüz cəng açıb, meydan açıb.

Məhəbbətin xəzantı, sevginin də sonu yox,
İlahi bir duyğudur, sevgilərin donu yox.

Qorunuzdan aldığım od hələ də sönməyib,
Sözünüzəndə gördüyüm savaş yönüm dönməyib.

Ruhunuzla qalxmışam dağlarına vətənin,
Gözlərimdə öpmüşəm şəhid-şəhid bitənin.

Şad xəbəri sizinlə bölüşürəm indi mən,
Gözlərimdə gülləni Qarabağda çöl-çəməni.

Unudulmaz ulular, yenə həmin qandayam,
Mən yenə də sizinlə bir ürəkdə, candayam.

Qoy sevsin ruhunuz, unudulmaz ulular,
Qarabağın adına qaramızı qaytarıq.
Bayrağımız ucaldı Xankəndi meydanında,
Xainlərin əlindən paramızı qaytarıq.

Vətən dedi damarı sevdalı çoxunun da,
Ümidləri oyandı dəlisoç qaşının da,
Xocalı uçqununda, Qarabağ daşınmada,
Səllərə qarşılıq olan Saramızı qaytarıq.

Ürəklərdən ayrılan dərdlərin göynək yeri,
Abır-ismət paltarı, qeyratın köynək yeri;
Adını addan salan tarixin öynək yeri,
Göynəyən dərdimizi, yaramızı qaytarıq.

Arzumuz, istəyimiz dolansa da dillərdə,
Ömrümüz çürüyürdü ötüb-keçən illərdə;
Yurdumuz, torpağımız didilirdi əylərdə,
Didilən salxımları, qoramızı qaytarıq.

Xələfi də ruhunu körpü bildi tarixə,
Xudafərin üstündən izi gəldi tarixə;
Zaman-zaman kəsiklər özü güldü tarixə,
Ağoqlan-Şuşa yolu... aramız qaytarıq.

(Davamı var)